

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM
VAZIRLIGI**

SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI

“KELISHILGAN”

Oliy va o‘rta maxsus
ta’lim vazirligi:

“ ” 2021 yil

“TASDIQLAYMAN”

Samarqand davlat universiteti
rektori:
prof. R.I.Xalmuradov

2021 yil

**5A234101 – RAQAMLI IQTISODIYOT
MAGISTRATURA MUTAXASSISLIGIGA
KIRISH SINOVLARI UCHUN
MAXSUS FANLARDAN
DASTUR VA BAHOLASH MEZONI**

Annotatsiya

Dastur 5A234101 - Raqamli iqtisodiyot ta'lim yo'nalishining 2017/2018 o'quv yilida tasdiqlangan o'quv rejasidagi asosiy fanlar asosida tuzilgan.

TUZUVCHILAR:

Rahmonov T. – SamDU “Raqamli iqtisodiyot” kafedrası dosenti., i.f.n.

Porsayev G'.M. – SamDU “Raqamli iqtisodiyot” kafedrası dosenti., t.f.n.

Usmanova D.K. – SamDU “Raqamli iqtisodiyot” kafedrası dosenti., i.f.n.

Dastur Inson resurslarini boshqarish fakultetining 2021 yil 29 iyundagi № 12 sonli kengashi yig'ilishida, Universitet kengashining 2021 yil 30 iyundagi 11-son yig'ilishida muhokama etilgan va tavsiya etilgan.

Kirish

So'nggi yillarda iqtisodiyotni rivojlantirishda ilg'or texnologiyalar va innovatsiyalarning ahamiyati oshib bormoqda. Eng yangi texnologiyalar ishlab chiqarish va biznes jarayonlarining samaradorligini oshirishi mumkin. Eng yangi texnologiyalar inson faoliyatining barcha yangi sohalari va sohalariga kirib borishi bilan an'anaviy yondashuvlar va ish uslublari o'zgaradi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) paydo bo'lishi va tarqalishi global iqtisodiyotga shu qadar ta'sir ko'rsatdiki, yangi bir hodisa - raqamli iqtisodiyot paydo bo'ldi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ta'siri ostida odamlarning turmush tarzi o'zgarib boshladi, foydalanuvchilar o'rtasidagi aloqalar o'zgardi - turli jug'rofiy mintaqalar, faoliyat sohalari va boshqalardagi odamlar o'rtasida aloqa o'rnatish imkoniyati paydo bo'ldi. Bu raqamli iqtisodiyotning asosi bo'lgan axborot aloqalarining jadal o'sishi.

Raqamli texnologiyalarning ta'siri global miqyosda ham, mahalliy darajada ham seziladi. Raqamli iqtisodiyot yangi ishlab chiqarishlarning kombinatsiyasi sifatida global iqtisodiyotning tez o'sib borayotgan qismidir.

Yangi texnologiyalar yaxshi tashkil etilgan xo'jalik yurituvchi subektlar faoliyatining ba'zi jihatlariga o'zgartiruvchi ta'sir ko'rsatadi, bu asosan ishlaydigan mexanizmlarni - aloqa vositalarini yoki sanoat mashinalarini raqamli yoki raqamli mexanizmlarga almashtirish, shuningdek ularni yanada modernizatsiya qilishdan iborat.

Raqamli iqtisodiyotning o'sishi raqamli va mobil texnologiyalar bilan bevosita bog'liq bo'lgan bir qator bozorlarning o'sishi bilan bog'liq. Texnologiyalar rivojlanishining hozirgi bosqichida va bozorlarning hozirgi holati sharoitida raqamli iqtisodiyotni maqsad sifatida emas, balki iqtisodiy faoliyat samaradorligini oshirish vositasi sifatida ko'rib chiqish kerak.

Zamonaviy raqamli iqtisodiyot yangi biznes modellarini taklif qiladi va boshqaruv mexanizmlarini o'zgaruvchan voqelikni aks ettirish uchun o'zgartirish zarurligini ta'kidlaydi.

Prezident Sh.M.Mirziyoyevning 2016-yilda O'zbekiston rahbariyatiga kelishi bilan, respublikamiz iqtisodiyoti tub o'zgarishlarga uchradi. Iqtisodiyot ochiq, jadal, innovatsion rivojlanishga aylandi.

Biroq, tan olish kerakki, jahon iqtisodiyotining globallasuvi va texnologik taraqqiyot sharoitida O'zbekistonning keyingi iqtisodiy rivojlanishini raqamli iqtisodiyotni rivojlantirmasdan tasavvur qilish qiyin.

Afsuski, respublikada bu sohada ikkita katta muammo mavjud: telekommunikatsiya infratuzilmasi va mutaxassislarning etishmasligi. Bu respublikamiz iqtisodiyotining raqamli aylanishiga jiddiy to'sqinlik qilishi va natijada raqamli iqtisodiyot sohasidagi sustlashishi mumkin.

Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish uchun qo'shimcha shart-sharoitlarni yaratish, shuningdek, 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasining maqsadlariga muvofiq quyidagilar qabul qilindi:

- «O'zbekiston Respublikasida raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida» 2018 yil 3 iyuldagi PQ - 3832-sonli Farmoni.
- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish maqsadida raqamli infratuzilmani yanada modernizatsiya qilish chora-tadbirlari to'g'risida» 2018 yil 21 noyabrdagi PQ - 4022-son qarori.
- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 07.03.03 yildagi PQ-3832-sonli «O'zbekiston Respublikasida raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida» hamda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda amaliy ko'nikmalarga ega bo'lgan blokcheyn texnologiyalarini ishlab chiqish va ulardan foydalanishda malakali kadrlar tayyorlash.

An'anaviy iqtisodiyotni raqamli iqtisodiyotga aylantirishda muvaffaqiyatga erishish uchun malakali kadrlar tayyorlashsiz muammoli ekanligi ma'lum bo'ldi. Shuning uchun O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tashabbusi bilan Sh.M. Mirziyoyevning 2018 yil 3 iyuldagi PQ-3832-sonli buyrug'i asosida Toshkent davlat iqtisodiyot universitetida bakalavrlarni tayyorlash uchun raqamli iqtisodiyot fakulteti ochildi va Samarqand davlat universiteti iqtisodiyot va biznes fakulteti negizida raqamli iqtisodiyot sohasida malakali kadrlar tayyorlash bo'yicha magistratura ochildi.

Raqamli iqtisodiyot - dunyo iqtisodiyotida yangi yo'nalish. Iqtisodiyoti rivojlangan davlatlar bu yo'nalishda sezilarli yutuqlarga erishgan bo'lsa, boshqalari bu yo'nalishda ilgari borishmoqda.

Shu sababli, o'z iqtisodiyotlarini raqamli iqtisodiyotga aylantirishga kirishgan deyarli barcha mamlakatlar bir xil muammoga duch kelmoqdalar - raqamli iqtisodiyotda milliy tillarda malakali kadrlar tayyorlash uchun zarur bo'lgan o'quv va ilmiy adabiyotlarning etishmasligi.

Raqamli iqtisodiyot bo'yicha xorijiy ma'lumot manbalari va nazariy o'quv va ilmiy materiallarga asoslangan ushbu darslik mualliflari bu bo'shliqni biroz to'ldirishga harakat qilishdi.

Raqamli iqtisodiyotning paydo bo'lishi zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) va Global Internet tarmog'isiztasavvur qilib bo'lmaydi. "Raqamli iqtisodiyot", AKT va Internet tushunchalari bir-biri bilan uzviy bog'liqdir.

Hozirgi kunda mavjud bo'lgan Internet dastavval 1995-yilda vujudga kelgan. O'sha paytdan boshlab Internet orqali taqdim etiladigan turli xil xizmatlar - fayllarni uzatish, masofadan kirish (TELNET), elektron pochta, qidiruv tizimlari, forumlar, ijtimoiy tarmoqlar va boshqalar bilan to'ldirilgan "virtual dunyo" ning paydo bo'lishi haqida gapirish mumkin. Bugungi kunda Internet ulkan ko'ngilochar, ta'lim, savdo, moliyaviy va siyosiy sohadir.

"Raqamli iqtisodiyot" atamasi ikki olimning nomlari bilan bog'liq-kanadalik iqtisodchi Don Tapscott va amerikalik axborot texnologiya (IT) mutaxassisi Nicholas Negroponte.

1995-yilda "Being Digital" kitobida Nikolas Negroponte "raqamli iqtisodiyot" atamasini qo'llagan. Ilmiy asarida uchta kesishidagan media tarmoqlarga (ommaviy axborot vositalari, (OAV) aloqa vositalari va kompyuterlar)

asoslangan konvergentsiya modelini taklif etgan. Bunday birlashish natijasida yangi (*raqamli*) *media* shakllandi.

Milliy iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari fani bo'yicha:

«Milliy iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari» fani va uning bugungi kundagi ahamiyati. «Milliy iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari» fanininig ta'rif va mohiyati, o'qitish maqsadi va vazifalari. Axborotlashtirilgan jamiyat haqida umumiy tushunchalar. Jamiyatning rivojlanishda axborotlashtirishning roli. Axborot tushunchasi. Ta'rif, xususiyatlari, tamoyillari. Axborot - kommunikasiya texnologiyalarning evolyutsiyasi va ularni rivojlanish bosqichlari. Axborot - kommunikasiya texnologiyalarning rivojlanish bosqichlarini tasnifi. Axborot - kommunikasiya texnologiyalarning tasnifi: vazifalar va axborotlarni qayti ishlash jarayonlarni turi bo'yicha, jamiyatni axborotlashtirish jarayonida paydo bo'ladigan muammolari bo'yicha, kompyuter axborot texnologiyasi olib keladigan afzalliklari bo'yicha, texnologiya qurollarining turlari bo'yicha. Texnik vositalarning tushunchasi va rivojlanish tarixi. Komp'yuterlarning tasnifi. Shaxsiy komp'yuterlarning tuzilishi. Komp'yuterning tizimli bloki – asosiy platasi, prosessor, qattiq disk, tarmoqli plata, elektr ta'minlovchi blok, disk yurituvchilar, tezkor xotira va boshq. Ma'lumotlarni kiritish qurilmalari: klaviatura, sichqoncha, skaner. Ma'lumotlarni chiqarish qurilmalari: printer, monitor, kolonkalar va boshq. Ma'lumotlarni saqlash va almashish qurilmalari: disklar, Flesh-disklar. Dasturiy ta'minotning asosiy tushunchalari. Dasturiy mahsulotlarning tasnifi. Tizimli dasturiy ta'minot tushunchasi va ularning tasnifi. Operasion tizimlar. Translyatorlar va kompilyatorlar. Servisli dasturiy ta'minoti. Amaliy dasturiy ta'minot tushunchasi va ularning tasnifi. Matn prosessorlari. Elektron jadvallar. Grafikali prosessorlari. Maxsus dasturiy ta'minoti. Ekspert tizimlar. Matn prosessorlari haqida umumiy tushuncha. Microcoft Word - matnlar tayyorlash dasturi. Dasturni ishga tushirish. MS Word dasturining asosiy elementlari. “GLAVNAYa” menyusi tugmalari vazifalari. “VSTAVKA” menyusining imkoniyatlari. Matnga jadvallarni joylashtirish va tahrirlash. Matnga rasmlar, diagrammalar va obyektlarni joylashtirish. Matnga sahifalash qo'shish. Elektron jadvallar haqida umumiy tushuncha. Microsoft excyel - elektron jadvallar tayyorlash dasturi sifatida. MS excyel dasturini ishga tushirish. MS excyel dasturining imkoniyatlari. Qator yoki ustunlar kengligini o'zgartirish. Katakarni belgilash. Joriy yoki belgilangan katak formatini o'zgartirish. MS excyelda formulalar ustida amallar bajarish. MS excyelning standart funktsiyalaridan foydalanish. MS excyelda diagrammalar xosil qilish. Komp'yuter takdimotlari tushunchasi. Microsoft Powyer Point dasturi haqida umumiy tushuncha. Dasturni ishga tushirish. Microsoft Powyer Point dasturi menyulari. Powyer Point dasturida prezentatsiya yaratish tartibi. Taqdimot ko'rinishi sozlash. Powyer Point dasturida taqdimotga animatsion effektlarni joylashtirish va ularni sozlash. Taqdimotga obyektlarni joylashtirish yo'llari.

Iqtisodiy tahlil va audit fani bo'yicha:

Iqtisodiy tahlilning rivojlanish tarixi va fan sifatida shakllanishi. Iqtisodiy tahlilning predmeti, vazifalari va mazmuni. Iqtisodiy tahlilning metodi va unda qo'llaniladigan an'anaviy usullar. Iqtisodiy tahlilning turlari, axborot manbalari va iqtisodiy tahlil ishlarini tashkil etish. Korxonalarining ishlab chiqarish faoliyatini ifodalovchi ko'rsatkichlarni tahlil qilish usullari. Korxonalar moliyaviy faoliyatini tahlil qilish usullari. Auditning mohiyati, uning maqsadi va vazifalari. O'zbekiston Respublikasida auditorlik faoliyatining huquqiy asoslari. Auditorlik tekshiruvining turlari va shakllari. Auditorlik tekshirishni rejalashtirish. Auditorlik tekshiruvining yakuniy bosqichi.

Buxgalteriya hisobi fani bo'yicha:

Buxgalteriya hisobi fanining predmeti va usullari. Buxgalteriya balansi, schyotlar tizimi va ikki yoqlama yozuv. Pul mablag'lari va hisob-kitoblar hisobi. Asosiy vositalar, nomoddiy aktivlar va materiallar hisobi. Mehnat va unga haq to'lash hisobi. Mahsulot (ish, xizmat)lar ishlab chiqarish xarajatlari va mahsulot tannarxi hisobi. Tayyor mahsulot va uning sotilishini, soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarni hisobga olish. Kapital fondlar va moliyaviy natijalar hisobi. Hisobotlarni tuzish va taqdim etish.

Moliya va soliqlar fani bo'yicha:

Moliya va davlatning vujudga kelishi, uning resurslarga bo'lgan ehtiyojining rivojlanishi. Tovar-pul, taqsimlash, qayta taqsimlash munosabatlari va moliya. Moliyaning ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati, taraqqiyot qonuniyatlari, tovar-pul munosabatlarining qamrab olish sohasi va ijtimoiy takror ishlab chiqarishdagi roli jamiyatning iqtisodiy tuzumi, davlatning tabiati va funktsiyalari bilan belgilanishi. Moliyaning ijtimoiy-iqtisodiy mohiyatini ifodalovchi ta'rif. Moliya va moliyaviy munosabatlarning xarakterli belgilari. Moliya yordamida ifodalanadigan pul munosabatlari. Moliya va YaIM hamda MDni taqsimlash va qayta taqsimlash. Zamonaviy iqtisodiyot va davlat moliyasi. Moliya va ishlab chiqarish kuchlari taraqqiyotining darajasi. Mamlakat iqtisodiyotining ahvoli va moliya. Moliyaning moddiy mazmuni. Moliya iqtisodiy kategoriya sifatida. Moliya va baho. Moliya va kredit. Moliya va ish haqi. Moliya va soliq. Ularning o'xshash va farqli jihatlari. Moliyaning taqsimlash va nazorat funktsiyalari. Ularning o'zaro bog'liqligi.

Moliya tizimining sohalari va bo'g'inlari. Moliya tizimining ta'rif. Moliya

tizimining sohalari va bo'g'inlari. Davlat moliyasi va mahalliy moliya hamda xo'jalik yurituvchi subyektlar moliyasining bo'g'inlari. Moliya tizimining har bir sohasi va bo'g'iniga pul fondlari va daromadlarini shakllantirish va ulardan foydalanishning o'ziga xos bo'lgan shakllari va metodlarining tegishli ekanligi.

Moliyaviy boshqaruvning mazmun-mohiyati. Ta'rifi, maqsadi va vazifalari. Moliyaviy boshqaruvning boshqariladigan (obyektlar) va boshqaruvchi (subyektlar) tizimlar yagonaligidan iboratligi. Moliyaviy boshqaruvning asosiy metodologik printsiplari, konkret metodlari va shakllari. Moliyaviy rejalashtirish; bashoratlash (prognozlashtirish); dasturlashtirish; moliyaviy tartibga solish; moliyaviy nazorat; moliyaviy qonunlarni (qonunchilikni) qabul qilish; moliyaviy resurslarni jalb qilish.

Moliyaviy boshqaruv organlari va ularning vazifalari. Moliya tizimini umumiy boshqarish va uni amalga oshiruvchi organlar.

Moliyaviy rejalashtirish va bashoratlash. Har qanday sotsi-al-iqtisodiy jarayonlarni boshqarish tizimining asosiy bosqichlaridan biri rejalashtirish ekanligi. Uning istiqbolga yo'naltirilgan qarorlarni qabul qilish bo'yicha faoliyat deb talqin qilinishi. Moliyaviy rejalashtirishning ta'rifi. Moliyaviy rejalashtirish va moliyaviy reja. Moliyaviy rejalashtirishning harakat etish doirasi. Uning asosiy vazifalari. Moliyaviy rejalashtirish amaliyotida qo'llaniladigan asosiy metodlar. Moliyaviy rejalashtirish jarayonining asosiy bosqichlari. Moliyaviy rejalashtirish turlari: strategik moliyaviy rejalashtirish; joriy moliyaviy rejalashtirish,

Moliyaviy nazorat: mazmuni, sohalari, obyekt, predmet, tizim, vazifalari, printsiplari. Moliyaviy nazoratning ikki yo'nalishda (aspektda) qaralishi va ularning o'zaro bog'liqligi. Ta'rifi. Qamrab olish sohasi. Moliyaviy nazoratning predmetini ifodalovchi moliyaviy ko'rsatkichlar. Moliyaviy nazorat moliya funksiyalarining amalga oshirilish shakli ekanligi. Moliyaviy nazorat sohalari: davlat moliyaviy nazorati; nodavlat moliyaviy nazorati. Moliyaviy nazorat o'z ichiga oluvchi tekshiruvlar. Moliyaviy nazorat tizimining bir tipliligi va uning elementlari. Moliyaviy nazoratning oldida turgan eng asosiy vazifalar. Moliyaviy nazoratni tashkil etishning asosiy printsiplari: mustaqillik; obyektivlik; kompetentlik (layoqatlilik, qodirlik); oshkoralik. Moliyaviy nazoratning amaliy xarakter kasb etuvchi printsiplari: natijalilik; nazoratchilar tomonidan talab qilinadigan talablarning aniqligi va mantiqiyliigi; nazorat subyektlarining sotib oluvchanmasligi; tekshirish va taftish aktlarida keltirilgan ma'lumotlarning asoslanganligi va isbotlanganligi; preventivlik (moliyaviy buzilmalar ehtimolining ogohlantiriluvchanligi); moliyaviy jinoyatlar bo'yicha shubhalanilayotgan shaxslarning aybsizlik (sudgacha) prezumptsiyasi; turli nazorat organlari faoliyatlarining muvofiqlashtiruvchanligi; va b.

Pul va banklar fani bo'yicha:

Pulning paydo bo'lish sabablari. Pul shakllari va turlarining evolyutsiyasi. Pulning mohiyati va uning namoyon bo'lish shakllari. Pulning funktsiyalari. «Pul, kredit va banklar» fanining predmeti va vazifalari. Fanning boshqa iqtisodiy fanlar bilan o'zaro aloqadorligi. Qiymat shakllarining evolyutsiyasi. Qiymatning oddiy yoki tasodifiy shakli. Qiymatning to'liq yoki kengaytirilgan shakli. Qiymatning umumiy shakli. Qiymatning pul shakli. Pulning o'ziga xos xususiyatlari. Oltin pul sifatida. Oltinning demonetizatsiya qilinishi. Pul shakllari va turlarining evolyutsiyasi. To'laqonli yoki haqqoniy pullar: ularning turlari va evolyutsiyasi. Kredit pullari va ularning turlari: veksel, banknota va chek. Qog'oz pullarning paydo bo'lishi va evolyutsiyasi. Pulning mohiyati. Pul mohiyatining namoyon bo'lish shakllari: pul barcha tovarlar qiymatini o'zida ifoda etuvchi umumiy ekvivalentdir; pul mustaqil almashuv qiymatiga ega; pul buyumlashgan mehnatning tashqi o'lchovi. Pulning funktsiyalari. Amerika maktabining pulning funktsiyalari to'g'risidagi qarashlari. Yevropa maktabining pulning funktsiyalari to'g'risidagi qarashlari.

Pul muomalasini tashkil qilish asoslari. Pul muomalasi qonunlari va ulardan kelib chiqadigan talablar. Pul massasi va uni tavsiflovchi ko'rsatkichlar. Pullarga bo'lgan talab va pullar taklifi. Pul muomalasi tushunchasi. Pul muomalasini tashkil qilish asoslari. Pul muomalasi qonunlarining mazmuni va maqsadi. Pul muomalasi qonunlaridan kelib chiqadigan talablar. Muomala uchun zarur bo'lgan pul miqdorini aniqlash uslublari. I.Fisherning "almashuv tenglamasi". K.Marksning muomala uchun zarur bo'lgan pul miqdorini aniqlash formulasi. Pul muomalasi qonunlarining buzilishi hamda uning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlari. Pul massasini miqdoriy o'lchashning zarurligini belgilovchi omillar. Pul massasini o'lchash bo'yicha mavjud yondashuvlar: transaksion yondashuv; likvidli yondashuv. Iqtisodiyotni pul mablag'lari bilan ta'minlanganlik darajasi va unga ta'sir qiluvchi omillar. Pul agregatlari va ularning tarkibi. Pul bazasi va uning tarkibi: Markaziy bank tomonidan muomalaga chiqarilgan naqd pullar; tijorat banklarining majburiy zaxira ajratmalari; tijorat banklarining Markaziy bankdagi "Nostro" vakillik hisobraqamidagi pul mablag'larining qoldiqlari. Pulning aylanish tezligi va uni hisoblash uslublari. Pulning aylanish tezligiga ta'sir qiluvchi omillar. Pul multiplikatori va uni aniqlash tartibi. Pullarga bo'lgan talabni aniqlash. Pullar taklifini baholash.

"Pul tizimi" tushunchasining mazmuni. Pul tizimining shakllari. Pul tizimining elementlari. O'zbekiston Respublikasi pul tizimining shakllanishi va rivojlanishi. "Pul tizimi" tushunchasining mazmuni. Pul tizimini tashkil qilish shart-sharoitlari. Pul tizimini tashkil qilish printsiplari. Pul tizimining shakllari:

bimetallizm; monometallizm; qog'oz va kredit pullari tizimi. Pul tizimining elementlari: milliy pulning nomi; muomaladagi pullarning shakllari va turlari; pul massasi va uning tarkibi; pul aylanmasini tashkil qilish va uning tarkibi; pul tizimini tashkil qilish printsiplari; baho masshtabi; naqd pullarni muomalaga chiqarish va muomaladan olish tartibi; pul tizimini tashkil qiluvchi va tartibga soluvchi organ. O'zbekiston Respublikasining davlat mustaqilligiga erishilgan dastlabki davrda "rubl zonasi"da qolish sabablari. Oraliq valyuta – so'm-kuponning muomalaga kiritilishi. Milliy valyuta-so'mning muomalaga kiritilishi. O'zbekiston Respublikasi pul tizimining rivojlanishi. Pul islohotlarini amalga oshirishning zarurligini belgilovchi omillar. Pul islohotlarining muvaffaqiyatini ta'minlash shartlari. Pul islohotlarini amalga oshirish usullari; nullifikatsiya; denominatsiya; devalvatsiya; revalvatsiya. O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilgan pul islohotlari.

"Inflyatsiya" tushunchasining mazmuni va inflyatsiyaning turlari. Inflyatsiyaning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlari. Inflyatsiyaga qarshi kurash va pulning barqarorligini ta'minlash yo'llari. "Inflyatsiya" tushunchasining mazmuni. Inflyatsiyani yuzaga keltiruvchi sabablar. Inflyatsiyaning turlari: talab inflyatsiyasi; chiqim inflyatsiyasi; yashirin inflyatsiya; sudraluvchi inflyatsiya; yo'rg'alovchi inflyatsiya; giperinflyatsiya; lokal inflyatsiya; global inflyatsiya. Inflyatsiyaning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlari. Inflyatsiyaning makroiqtisodiy o'sish sur'atlariga ta'siri. Inflyatsiyaning investitsion jarayonlarga ta'siri. Inflyatsiyaning aholi turmush darajasiga ta'siri. Inflyatsiyaga qarshi kurash va pulning barqarorligini ta'minlash yo'llari. Inflyatsion targetlash. Ish haqining o'sishini nazorat qilish. Pul massasining o'sishini jilovlashga qaratilgan monetar siyosatni amalga oshirish. Davlat byudjeti xarajatlarini qisqartirish. Ish haqining o'sishini nazorat qilish. Soliqqa tortish tartibini o'zgartirish. Pullar taklifini tartibga solish.

"Pul aylanmasi" tushunchasining mazmuni va pul aylanmasining tarkibiy tuzilishi. Naqd pul aylanmasi va uni tashkil qilish printsiplari. Naqd pullarni muomalaga chiqarish va muomaladan olish tartibi. Naqdsiz pul aylanmasi va uni tashkil qilish printsiplari. Naqd pulsiz hisob-kitoblar tizimi va uning elementlari. Naqd pulsiz hisob-kitob shakllari. "Pul aylanmasi" tushunchasining mazmuni. "Umumiy to'lov aylanmasi" tushunchasi va uning tarkibi. To'lov aylanmasining tarkibi. Pullarning naqd pulsiz aylanmadagi harakat yo'nalishlari. Pullarning naqd aylanmadagi harakat yo'nalishlari. Pul aylanmasining tarkibi: tovarsiz pul aylanmasi; pullarning tovarlar bilan bog'liq aylanmasi; naqdsiz pul aylanmasi; naqd pul aylanmasi; bir shahar ichidagi aylanma; shaharlararo aylanma. "Naqd pul aylanmasi" tushunchasining mazmuni. Naqd pul aylanmasining zarurligi. Naqd pul aylanmasining tarkibi. Naqd pul mablag'lari oqimi. Naqd pullarni muomalaga chiqarish va muomaladan olish tartibi. Markaziy bankning zaxira-vakillik tizimi.

Davlat byudjetining kassa ijrosi jarayonida naqd pullarni muomalaga chiqarish. Naqd pul aylanmasini tashkil qilish printsiplari. Naqd pullarga bo'lgan talabni qisqartirish yo'llari. Plastik kartochkalar va pullik cheklar vositasidagi to'lovlar. "Naqdsiz pul aylanmasi" tushunchasining mazmuni. Naqd pulsiz hisob-kitoblar tizimi va uning elementlari. To'lov hujjatlarining turlari. ujjatlar aylanish tartibi. To'lov usullari. Naqd pulsiz hisob-kitob shakllari.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. A.Taniyev, G'.Porsayev. Internet marketing SamDU, Darslik 2020y.
2. A.Taniyev Innovatsion iqtisodiyot SamDU, Darslik 2020-yil
3. B. Safarov, G'.Porsayev, D.Usmanova "Raqamli iqtisodiyot asoslari" SamDU, Darslik 2020y.
4. Measuring the Information Society Report. Volume 1. – Geneva: ITU, 2017. – 156 p.
5. Measuring the Information Society Report. Volume 2: ICT country profiles. – Geneva: ITU, 2017. – 252 p.
6. The Global Information Technology Report 2016: Innovating in the Digital economy / Silja Baller, Soumitra Dutta, Bruno Lanvin. – Geneva: Cornell University, INSEAD, WYeF, 2017. – 463 p.
7. Applegate L. M., McFarlan F.W., McKenney J. L. Corporate information systems management: the issues facing senior executives. Irwin, 1996.
8. Hickerson. Business and Information Systems 3/ye. N. Y.: John Wiley & Sons, 2000.
9. Laudon K. C., Laudon J. P. Essentials of Management information systems: organization and technology. New Jersey: Prentice Hall, 2000.
10. The Global Innovation Index 2018: energizing the World with Innovation / editors: S. Dutta, F. Gurry, B. Lanvin. – Geneva: Cornell University, INSEAD, WIPO, 2018. – 430 p.
11. United Nations e-Government Survey 2016: e-Government In Support Of Sustainable Development. – United Nations, 2016. – 217 p.
12. Digital Planet 2017: How Competitiveness And Trust In Digital economies Vary Across The World / BhaskarChakravorti, Ravi Shankar Chaturvedi. – The Fletcher School, Tufts University, 2017. – 70 p.
13. IMD World Digital Competitiveness Ranking 2017. – IMD World Competitiveness Center, 2017. – 180 p.
14. Measuring the Information Society Report. Volume 1. – Geneva: ITU, 2017. – 156 p.
15. Measuring the Information Society Report. Volume 2: ICT country profiles. – Geneva: ITU, 2017. – 252 p.
16. The Global Information Technology Report 2016: Innovating in the Digital economy / Silja Baller, Soumitra Dutta, Bruno Lanvin. – Geneva: Cornell University, INSEAD, WYeF, 2017. – 463 p.
17. The Global Innovation Index 2018: energizing the World with

Innovation / editors: S. Dutta, F. Gurry, B. Lanvin. – Geneva: Cornell University, INSEAD, WIPO, 2018. – 430 p.

18. United Nations e-Government Survey 2016: e-Government In Support Of Sustainable Development. – United Nations, 2016. – 217 p.

19. Информационные системы и технологии в экономике и управлении: учебник для бакалавров / под ред. В.В. Трифонова. – 4-е изд. перераб., и доп. – М.: Издательство Юрайт, 2016. – 544 с.

20. Ralph M. Stair, George W. Reynolds, Principles of Information Systems. A Material Approach – Ninth edition. -2010 Course Technology, Cengage Learning.

21. Исаев Г.Н. Информационные системы в экономике: Учебник для студентов вузов. – М.: Омега-Л, 2012. – 462 с.

22. Ковалев, М.М. цифровая экономика – шанс для Беларуси / М.М.

23. Ковалев, Г.Г. Головенчик. – Минск: Изд. центр БГУ, 2018. – 328 с.

24. Основы цифровой экономики: учебное пособие / коллектив авторов; под ред. М.И. Столбова, Э.А. Бренделевой. – М.: Научная библиотека, 2018. – 238 с.

25. Стрелетс, И.А. Сетевая экономика и сетевые рынки: учеб. пособие / И.А.Стрелетс. – М: эксмо, 2006. – 208 с.

26. Долгов, С.И. Глобализация: альтернативы нет / С.И. Долгов, Ю.А. Савинов // Российский внешнеэкономический вестник. – 2017. – № 9. – С. 3-26.

27. Дяченко, О.В. К сущности категории «новая экономика» / О.В. Дяченко // Вестник Челябинского государственного университета. – 2010. – № 5(186).– экономика. Вып. 25. – С. 18-23.

28. Кастелс, М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура: монография / пер. с англ. под ред. О.И. Шкаратана. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.

29. Неправский, А.А. Особенности внедрения и использования БигДата в различных областях деятельности / А.А. Неправский // От идеи к воплощению: Сборник научных статей участников конференции; г. Минск, 1-2 апреля 2016 г. / сост. Кривсов В.Н., Горбачёв Н.Н. – Минск: Ковчег, 2016. – С. 56-68.

30. Облачные сервисы. Взгляд из России / Под ред. Э. Гребнева. – М.: Снеус, 2011. – 282 с.

31. Popper, N. Sifrovoye zoloto: neveroyatnaya istoriya Vitkoyna / N. Popper; Per. s angl. – М.: ООО «I.D. Vilyams», 2016. – 368 s.

32. Пряников, М.М. Блокчейн как коммуникатсионная основа формирования цифровой экономики: преимущества и проблемы / М.М. Пряников, А.В. Чугунов // Интернационал Журнал Информационных Технологий. – 2017. – Т. 5. – № 6. – С. 49-55.

33. Росляков, А.В. Интернет вещей: учебное пособие / А.В. Росляков, С.В. Ваняшин, А.Ю. Гребешков. – Самара: ПГУТИ, 2015. – 200 с.

34. Шваб, К. Четвертая промышленная революция / К.Шваб. – М.:

эксмо, 2016. – 138 с.

35. Юдина, М.А. Индустрия 4.0: перспективы и вызовы для общества / М.А.Юдина // Государственное управление. Электронный вестник. – 2017. – № 60. – С. 197-215.

36. Ostanauqulov M. Iqtisodiy tahlil va audit. Darslik. – T: Talqin. 2008. 424 b

37. Ostanauqulov M. Davlat byudjeti g'azna ijrosining buxgalteriya hisobi. O'quv qo'llanma. - T.: "IQTISOD-MOLIYa", 2009. 412 b

38. Ostanauqulov M. Byudjet tashkilotlarida buxgalteriya hisobi. O'quv qo'llanma - T.: "IQTISOD-MOLIYa", 2009. 428 b

39. Ostanauqulov M. Davlat sektori va buxgalteriya hisobi. - T.: "IQTISOD-MOLIYa", 2009. 132 b

40. Ostonakulov M. Buxgalterskiy uchet v shkolax. -T.: TGEU, 2007. 424 b

41. Ostonakulov M. Byudjet tashkilotlarida yangi buxgalteriya hisobi.- T.: “Yangi asr avlodi” 2011. 480 b.

42. Qosimova G. Davlat byudjeti ijrosining g'aznachilik tizimi. O'quv qo'llanma. - T.: "IQTISOD-MOLIYa", 2008; 372 b

9. Krasnoperova O. Byudjetnyy uchet – M.: "GrossMedia Ferlag", 2008; 384 s.

43. Accounting (7th ed.) T. Horngren, Charles T. II. Thomas, C. William. III. Title. HF5636. USA, 2013. ISBN 13: 9781292074771.

44. Accounting Principles (10th ed.)/ Jerry J. Weygandt, Paul D. Kimmel, Donald e. Kiyeso. Printed in the USA, 2012. ISBN-13 978-0-470-53479-3.

Internet saytlari

<http://bitnovosti.com>

<http://digital-yeconomy.ru>

<http://www.ziyonet.uz>.

www.search.re.uz

www.ictcouncil.gov.uz

www.yecsoman.yedu.ru

<http://www.bibl.ru>

<http://www.bestlibrary.ru>

<http://www.lib.students.ru>

**SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETINING
MAGISTRATURA MUTAXASSISLIKLARIGA KIRISH SINOVLARI
UCHUN MAXSUS FANLARDAN ABITURIYENTLARNING
BILIMLARINI BAHOLASH MEZONI**

Sinov topshirish shakli	TEST - kompyuterda
Test yechish uchun ajratilgan vaqt	120 daqiqa
Test savollari soni	50
Har bir to`g`ri javob uchun ball	2
Maksimal ball	100
O`tish bali	55